

Musek op Lëtzebuergesch

Als Museker seng Texter op Lëtzebuergesch ze schreiwen, ass zu Lëtzebuerg keng Selbstverständlechkeet. Hei drënner beäntwere fënnf Musekerinnen a Museker e puer Froen zum Gebrauch vun de Sproochen an hiren Texter.

1. Lauschtert fir d'éischt, wat de Misch Guillaume vun den Dëppegeisser zum Thema Musek op Lëtzebuergesch ze soen huet. Am éischten Deel erzielt hien iwwert säin Ëmgang mat Sprooch a Musek vun Ufank u bis haut. Notéiert e puer Informatiounen zu all Etapp a vergläicht duerno zu zwee oder a kleng Gruppen.

Mat 11 – 12 Joer
Mat 14 – 15 Joer
2001
2004
Am Moment
An der Zukunft

2. Lauschtert elo den zweeten Deel. Hei schwätzt hien iwwert d'Virdeeler, d'Nodeeler an d'Schwieregkeeten, wann ee Musekstexter op Lëtzebuergesch schreift. Notéiert d'Haaptinformatiounen a vergläicht duerno zu zwee oder a kleng Gruppen.

Virdeeler
Nodeeler
Schwieregkeeten

3. Sicht am Internet nach weider Informatiounen
iwwert d'Dëppegëisser.

© Dëppegëisser

4. Déi aner véier Musekerinnen a Museker hunn hir Äntwerten zum Thema Musek
op Lëtzebuergesch schrëftlech verfaasst. Deelt d'Klass a véier Gruppen.
All Grupp liest een Interview, sicht nach weider Informatiounen a presentéiert
dee Museker / déi Musekerin / déi Museksgrupp duerno an der Klass.

Grupp A

1. Liest den Interview a sicht duerno nach weider Informatiounen iwwert d'Persoun / iwwert d'Museksgrupp um Internet.

Claudine Muno

1. Dir schreift Musekstexter op Lëtzebuergesch. War dat nach ëmmer sou? Wann net, wéini a firwat huet dat changéiert?

Am Fong hunn ech ëmmer Texter op Englesch geschriwwen. Dat éischt Lidd op Lëtzebuergesch, dat ech geschriwwen hunn, war *Alaska* fir den Album *Monsters* vun de *Luna Boots*, deem 2005 erauskoum. Well ech ëmmer gär d'Musek vum Stephan Eicher gelauschtert hunn an hien a sengen Albe vill Sprooche vermëscht (Englesch, Franséisch, Däitsch, Italieenesch a Schwäizerdäitsch), wollt ech dat och probéieren an hunn ugefaangen, Franséisch a Lëtzebuergesch mat bäizehuelen.

2. Schreift Dir och an anere Sproochen? Wéi decidéiert Dir, wat fir eng Sprooch Dir benotzt?

Ech schreiwe meng Liddertexter virun allem op Englesch, well ech haaptsächlech engleschsproocheg Musek lauschteren a well dat eng Sprooch ass, déi ech ganz gär schreiwen. Well ech dat Lëtzebuergesch scho fir meng literaresch Texter benotzen, sinn ech beim Schreiwe vun de Lidder heiansdo frou iwwert e bëssen Ofwiesslung. Reegelméisseg kënn awer och e Lidd op Lëtzebuergesch derbäi. Meeschtens fällt mir en Titel oder eng éischt Zeil an, vun do aus schreiwen ech dann den Text an dat hänkt eeben dovunner of, ob déi Zeil éischer op Lëtzebuergesch kënn oder op Englesch.

3. Wat sinn d'Virdeeler, d'Nodeeler, d'Schwieregkeeten, wann ee Musekstexter op Lëtzebuergesch schreift?

De Virdeel ass fir mech, dass dat Lëtzebuergesch méi Spillraum léisst, fir eppes Neies ze schafen, well et eebe manner Popmusik op Lëtzebuergesch gëtt. Am Engleschen ass et méi schwéier, seng „eege“ Stëmm ze fannen, besonnesch wann een am Alldag keen Englesch schwätzt an een d'Sprooch haaptsächlech duerch Texter vun anere begéint. Dann ass een ni sécher, wéini dass ee léine geet a wéini ee wierklech seng eegen Ausdrucksweis benotzt. Am Lëtzebuergesch ass dat anescht: Do ass d'Sprooch éischer e Reflet vun der Manéier, wéi een an der Famill oder am Frëndeskrees schwätzt. U sech fannen ech dat sproochlech méi spannend.

D'Schwieregkeet läit fir mech virun allem an der Manéier, wéi een d'Sprooch mat der Stëmm un d'Klénge kritt. Dacks sinn ech onzefridde mat den Opname vun de Lëtzebuerger Lidder, well d'Stëmm an all Sprooch anescht kléngt, an am Engleschen ass e klengen Verfremdungseffekt derbäi, deem hëlleft an dee beim Lëtzebuergesche feelt. Do ass et dann e bëssen, wéi wann ee seng eege Stëmm um Repondeur héiert an et muss ee sech nach eemol ganz nei dorunner gewinnen.

2. Preparéiert eng kleng Presentatioun vun där Persoun / där Museksgrupp. Orientéiert Iech dofir un dëse Sazufäng:

Mir hunn den Interview mam ... gelies.

Si schreift hir Musekstexte normalerweis op ..., well ...

Heiansdo benotzt si och aner Sproochen, nämlech ...

E wichtege Virdeel vun der Lëtzebuurger Sprooch an der Musek ass fir si ...

En Nodeel dogéint ass ...

D'Schwieregkeet fir si läit virun allem an ...

Mir hunn ... Lidder gelauschert.

D'Musek fanne mir ...

D'Texte sinn ...

Am beschten huet eis ... gefall, well ...

Wann Dir méi iwwert dës Musekerin wësse wëllt, kuckt zum Beispill hei: ...

© Loïc Warin (Fotograf)

Grupp B

1. Liest den Interview a sicht duerno nach weider Informatiounen iwwert d'Persoun / iwwert d'Museksgrupp um Internet.

Nicool

1. Dir schreift Musekstexter op Lëtzebuergesch. War dat nach ëmmer sou? Wann net, wéini a firwat huet dat changéiert?

Ech hunn ugefaangen, Texter op Englesch an Däitsch ze schreiwen, well ech déi Sproochen dee Moment méi ‚cool‘ fonnt hunn a Poetryslam geschriwwen hunn. Wéi ech du mam Rap ugefaang hunn, hunn ech meng Gedanken an Texter verwandelt, a vu dass ech op Lëtzebuergesch denken, war dat dunn de Choix. Ech wëll a mengen Texter ouni Filter schreiwen, vun der Long op d'Zong, an dat geet am beschten op Lëtzebuergesch, ouni de Biais vun enger Iwwersetzung.

2. Schreift Dir och an anere Sproochen? Wéi decidéiert Dir, wat fir eng Sprooch Dir benotzt?

Nee, just op Lëtzebuergesch. Ech fannen dat och flott, just an enger Sprooch ze schreiwen, fir ëmmer besser ze ginn an eng Expertise am Spille mat der Sprooch ze entwéckelen.

3. Wat sinn d'Virdeeler, d'Nodeeler, d'Schwieregkeeten, wann ee Musekstexter op Lëtzebuergesch schreift?

Virdeeler sinn, fannen ech, dass et authentesch ass, d'Kultur vu Lëtzebuerg weiderbréngt, d'Schéinheet an d'Vilfältigkeet vun eiser Sprooch weist a meng Originne weist. Den eenzegen Nodeel ass, dass et net ëmmer all Wuert gëtt, respektiv déi lëtzebuergesch Versioun zimmlech al kléngt, een also en Anglizismus oder e franséisch Wuert amplaz benotzt, wéi „akzeptéieren“ zum Beispill. Mee ech fannen, dat ass net wierklech een Nodeel, dat weist, wéi eis Sprooch sech entwéckelt, a weist, wat fir eng räich kulturell Geschicht mir hunn. En aneren Nodeel ass, dass déi Texter et net wäit am Ausland packen, mee wa ganz Lëtzebuerg mech enges Daags feiert, da geet mir dat duer a menger Bescheidenheet. Ech maachen dat Ganzt jo och aus Spaass; et ass en Hobby an net fir dovun ze liewen a grouss am Ausland erauszekommen.

2. *Preparéiert eng kleng Presentatioun vun där Persoun / där Museksgrupp. Orientéiert Iech dofir un dëse Sazufäng:*

Mir hunn den Interview mam ... gelies.

Si schreift hir Musekstexter normalerweis op ..., well ...

Heiansdo benotzt si och aner Sproochen, nämlech ...

E wichtege Virdeel vun der Lëtzebuerger Sprooch an der Musek ass fir si ...

En Nodeel dogéint ass ...

D'Schwieregkeet fir si läit virun allem an ...

Mir hunn ... Lidder gelauschtert.

D'Musek fanne mir ...

D'Texter sinn ...

Am beschten huet eis ... gefall, well ...

Wann Dir méi iwwert dës Musekerin wësse wëllt, kuckt zum Beispill hei: ...

© Yannick Schmidt (Fotograf)

Grupp C

1. Liest den Interview a sicht duerno nach weider Informatiounen iwwert d'Persoun / iwwert d'Museksgrupp um Internet.

Jean-Marc „Jojo“ Wagner fir *Schëppe Siwen*

1. Dir schreift Musekstexter op Lëtzebuergesch. War dat nach ëmmer sou? Wann net, wéini a firwat huet dat changéiert?

Meng éischt Texter a Gedichter, déi ech geschriwwen hunn, waren op Lëtzebuergesch. Et huet mech vun Ufank u fasziniert, aus der Lëtzebuurger Sprooch, déi an der Reegel schwéierfällleg klénkt, e melodiöse Rhythmus erauszekréien.

2. Schreift Dir och an anere Sproochen? Wéi decidéiert Dir, wat fir eng Sprooch Dir benotzt?

Ech hu bis elo just ee Lidd op Englesch geschriwwen, an zwar fir d'Äishockey-Weltmeeschterschaft vun der drëtter Divisioun, déi 2014 zu Lëtzebuerg stattfännt huet. Dëst aus deem einfache Grond, well mer international Gäscht hei zu Lëtzebuerg zu Besuch haten, an als Zeeche vu Respekt hu mir (als Grupp) decidéiert, den Text an enger Sprooch ze schreiwen, déi all Mënsch versteet, nämlech Englesch. Fir de Rescht bleiwen ech am léifste bei der lëtzebuergescher Sprooch, well dat meng éischt Sprooch ass an ech mech hei am beschten ausdrécke kann. Ech fille mech am wuelsten, fir heiran Texter ze schreiwen an ze sangen. Déi Wuertspillereien an Duebeldeitegkeete kréien ech och néierens esou gutt op de Pabeier bruecht wéi am Lëtzebuergesch. Doriwwer eraus fällt et mir och relativ liicht, am Lëtzebuergesch déi franséisch, däitsch oder englesch Wieder mat anzubauen a se just ze „verlëtzebuergesch“. Ech sinn do kee Purist, dee just drop hält, esou ze schwätzen, wéi fréier geschwat gouf. Eng Sprooch ass eppes Lieweges a soll och duerch aner Sprooche beaflossbar kënnen sinn. Esoulaang et fir mech net „opgesat“ klénkt, soll ee sou schwätze kënnen, wéi een dat fir richtig empfindt.

3. Wat sinn d'Virdeeler, d'Nodeeler, d'Schwieregkeeten, wann ee Musekstexter op Lëtzebuergesch schreift?

Vill Leit si fälschlecherweis der Meenung, dass Lëtzebuergesch e beschränkte Wuertschatz huet. Ech gesinn dat anescht. Fir mech ass Lëtzebuergesch déi räichst Sprooch, virausgesat dass een aner Sprooche beherrscht. Et kann een nämlech, menger Meenung no, ganz vill Wieder an aner Sprooche léine goen a se an d'Lëtzebuergesch integréieren. Bei anere Sprooche fällt dat vill méi schwéier a klénkt oft artifiziell. Beim Lëtzebuergesche schénkt mir dat méi natierlech ze funktionéieren, vläicht well de Gros vun de Lëtzebuurger méi wéi eng Sprooch schwätzt an dese Code-Mixing besser versteet an och selwer oft (onbewusst?) praktizéiert.

Een Nodeel vun der lëtzebuergescher Sprooch ass, dass wann ee se net korrekt asetzt, se zimmlech haart a schwéierfällleg klénkt. Dëst kann awer och eng Konschtform sinn, wann ee weess, d'Kläng geziilt ze manipuléieren. Eng Erausforderung am Lëtzebuergesch ass

et, de Wuertlaut mat der Iddi an enger bestëmmter Melodie, déi eng gewësse Stëmmung ervirriift, ze kombinéieren. D'Wuertkläng vum Lëtzebuergesche schénge mir manner familiär an der Popmusek ze sinn, well een déi meescht Popligger op Englesch, eventuell nach op Spuenesch, Franséisch oder Däitsch héiert. Mä dëst ass alles eng Saach vun der Gewunnecht. Wa bis méi lëtzebuergesch Musek um Radio gespillt gëtt, da gëtt d'Verbindung tëscht der (Radio)Musek an der Lëtzebuenger Sprooch och méi familiär.

En Nodeel (deen awer och als Virdeel ugesi ka ginn) betrëfft d'Concertsufroen aus dem Ausland. Lëtzebuergesch versteet een net wierklech am Ausland, d. h. wa mir als Band *Schëppe Siwen* am Ausland gebucht ginn, dann éischer als Kuriositéit oder eebe well d'Organisateure wëssen, dass mir richteg gutt Stëmmung bréngen, och iwwert d'Sprooch eraus. Sou kann een dann awer och méi einfach aus der grousser Mass erausstiechen.

2. *Preparéiert eng kleng Presentatioun vun där Persoun / där Museksgrupp. Orientéiert Iech dofir un dëse Sazufäng:*

Mir hunn den Interview mam ... gelies.

Hie schreift seng Musekstexter normalerweis op ..., well ...

Heiansdo benotzt hien och aner Sproochen, nämlech ...

E wichtege Virdeel vun der Lëtzebuenger Sprooch an der Musek ass fir hien ...

En Nodeel dogéint ass ...

D'Schwieregkeet fir hie läit virun allem an ...

Mir hunn ... Lidder gelauschtert.

D'Musek fanne mir ...

D'Texter sinn ...

Am beschten huet eis ... gefall, well ...

Wann Dir méi iwwert dës Museksgrupp wësse wëllt, kuckt zum Beispill hei: ...

© Kary Photography / Schëppe Siwen ASBL

Grupp D

1. Liest den Interview a sicht duerno nach weider Informatiounen iwwert d'Persoun / iwwert d'Museksgrupp um Internet.

Joël Baschera (*Spack-O-Mat / Onduge Gesellen*)

1. Dir schreift Musekstexter op Lëtzebuergesch. War dat nach ëmmer sou? Wann net, wéini a firwat huet dat changéiert?

Tëschent 2002 an 2009 hunn ech an enger Rei Rockformatiounen Gittar gespillt an net siele gesongen, well mer als Grupp oft ganz einfach kee fir de Gesang fonnt hunn. Obwuel ech och deemools scho lëtzebuergesch Texter a Gedichter geschriwwen hunn, hat dat keng Plaz an onser Musek. D'Songs waren op Englesch an et waren och ëmmer eng Rei friemsproocheg Coveren dobäi. Déi goufen an der Reegel op rauen an haarde Concerten a Kellere an Cafëe mat schlechten Anlage virgedroen an am Prinzip war et egal, a wéi enger Sprooch ee gebläert huet – et huet ee jo dach net vill verstan.

2009 hu mir als Grupp Frënn *Spack-O-Mat* gegrënnt, mam Zil, eegen Texter musikaalesch ëmzesetzen. Déi goufe vun Ufank un an där Sprooch geschriwwen, an där mir ons am beschten ausdrécke konnten – op Lëtzebuergesch. A well mir vill Wäert drop geluecht hunn, datt een ons och live gutt versteet, gouf op akusteschen Instrumenter gespillt. Während dem Concert goufen och d'Texter op engem groussen Ecran iwwerdroen; dofir hate mir e Member, den Adnan, deen d'Texter live matgeblidert a gefilmt huet. D'Leit konnten also während dem Concert d'Texter matliesen. Am Ufank waren dat virun allem witzeg an zum Deel graff Texter, well dat dem Konzept vun der Grupp entsprach huet, awer och well eis d'Selbstsicherheit gefeelt huet, méi Eescht op der Bün auszudrécken. D'Leit hunn all Wuert kënne verstoen an hu staark mat interagéiert. Mat der Selbstsicherheit huet sech den Esprit vun der Grupp iwwer d'Joren da staark verännert; d'Texter goufe méi eescht, zum Deel schwéier an am Prinzip onpassend fir d'Konzept vun deem lëschtege Grupp. Alles war op d'Texter opgebaut an dorop, wéi se vum Public opgefaasst goufen. No zwee Alben 2012 an 2015 gouf d'Grupp 2018 opgeléist an eng nei Grupp gegrënnt, déi dem verännerten Esprit gerecht gëtt: d'*Onduge Gesellen*, déi bis haut bestinn an och nëmmen op Lëtzebuergesch virdroen.

2. Schreift Dir och an anere Sproochen? Wéi decidéiert Dir, wat fir eng Sprooch Dir benotzt?

An deenen zwou erwäante Formatiounen gouf ëmmer just op Lëtzebuergesch gesongen. Et huet een en direkten Drot zum Public an et huet een och als Artist d'Gefill, authentesch wouergeholl ze ginn.

Ob dat ons an anere Sproochen méiglech wier, ass schwéier ze beäntweren – selwer hu mir ons dorun net erugewot. D'Benotze vun der lëtzebuergescher Sprooch däerf dobäi op kee Fall als Ausdrock vun Elitismus verstane ginn oder zur Exclusion vu Leit fëieren, déi d'Sprooch net verstinn. Och eng patriotesch Gesënnung ass ons prinzipiell friem a mir wëlte se mat onser Musek net vermëttelen. Dofir passe mir genau op, wéi eng Inhalter mat den Texter vermëttelt ginn. Och an de fréien Deeg mat deels net jugendfräien Texter hu mir ëmmer genau Uecht ginn, wie mir uschwätzen a wéi e Message mir deelen, wa mir an onser eegener Sprooch sangen. Musek soll d'Leit verbannen, net splécken.

3. Wat sinn d'Virdeeler, d'Nodeeler, d'Schwieregkeeten, wann ee Musekstexter op Lëtzebuergesch schreift?

Nodeeler a Virdeeler sinn an dësem Fall zwou Säite vun der selwechter Medail. Wann een eng Sprooch schwätzt, déi net vill Leit verstinn, steet ee ganz séier an noem Kontakt zum Public an et kritt een eng direkt an ongefiltert Äntwert op dat, wat ee vun der Bün aus vermëttelt. Gläichzäiteg ass et immens schwéier, fir sech aus dem Lokalmilieu ze emanzipéieren a sech op méi grouse Büne behaupten ze kënnen. Mat *Spack-O-Mat* an den *Ondugene Gesellen* hate mir oft d'Chance, op grouse Büne viru ville Leit ze spillen, an obwuel mir ons dobäi sécherlech gutt spieren – wat kéint méi Freed maachen? –, ass kengem Member entgaang, dass mir op grouse Concerte liicht den direkten Drot zum Public verléieren, dee mir aleng duerch d'Sprooch hierstellen. Wann een als Grupp dem Text an der Sprooch esou vill Bedeitung zoumiesst, fält op, dass een op enger Theaterbün oft e méi passende Public fënnt wéi op enger Museksbün. Sech do ze etabléieren ass dann awer nach eemol e ganz anert Puer Schong.

Beim Schreiwe kënnst een net ëmhin, zouzeginn, datt de Vokabular vun eiser Sprooch am Verglach zu anere Sproochen oft limitéiert ass. Et gëtt een et net gär zou, ma wéi oft falen engem eenzel Wieder op Englesch, Däitsch, Franséisch an heiansdo och op aner Sproochen an, déi genau dat ausdrécke kënnen, wat ee matdeele wëll, mä op Lëtzebuergesch muss doraus e Saz gemaach ginn.

2. Preparéiert eng kleng Presentatioun vun där Persoun / där Museksgrupp. Orientéiert Iech dofir un dëse Sazufäng:

Mir hunn den Interview mam ... gelies.

Hie schreift seng Musekstexter normalerweis op ..., well ...

Heiansdo benotzt hien och aner Sproochen, nämlech ...

E wichtege Virdeel vun der Lëtzebuerger Sprooch an der Musek ass fir hien ...

En Nodeel dogéint ass ...

D'Schwieregkeet fir hie läit virun allem an ...

Mir hunn ... Lidder gelauschtert.

D'Musek fanne mir ...

D'Texter sinn ...

Am beschten huet eis ... gefall, well ...

Wann Dir méi iwwert dës Museker / dës Museksgruppe wësse wëllt, kuckt zum Beispill hei: ...

© Privatfoto: Joël Baschera,
www.jbworks.lu

1. Lauschtert fir d'éischt, wat de Misch Guillaume vun den Dëppegéisser zum Theema Musek op Lëtzebuergesch ze soen huet.

Am éischten Deel erzielt hien iwwert säin Ëmgang mat Sprooch a Musek vun Ufank u bis haut. Notéiert e puer Informatiounen zu all Etapp a vergläicht duerno zu zwee oder a kleng Gruppen.

Mat 11 – 12 Joer

Hien huet (zesumme mat sengem Brudder) an engem Männerchouer gesongen. Hie konnt do och schonn déi eng oder aner kleng Strophen schreiwen an dat war säin éischte Kontakt mat Musektexten op Lëtzebuergesch.

Mat 14 – 15 Joer

Hien huet ugefaangen, Theater ze spillen an an deem Kontext Cabaretsstécker ze schreiwen a Lidder an Texten op Lëtzebuergesch ze iwwersetzen.

2001

Hien huet seng éischt Rockgrupp (*Ill*) gegrënnt; do goufen d'Texten haaptsächlech op Englesch geschriwwen. Dat war déi „cool“ Sprooch, mee eeben net d'Mammesprooch, an dofir war hien net esou zefridde mat deenen Texten. Och a senger nächster Rockgrupp (*Vintage Gigolos*) war d'Sprooch vun den Texten Englesch.

2004

Hien huet de Projet *Dëppegéisser* zesumme mat sengem Brudder Luc gestart.

Am Moment

Hien huet am Moment „just“ d'Band d'*Dëppegéisser* an hie schreift Cabaret. Déi zwou Saachen mécht hie reng op Lëtzebuergesch, well dat seng Mammesprooch ass an dat déi Sprooch ass, déi si (d'*Dëppegéisser*) am beschte beherrschen.

An der Zukunft

Et ass awer net ausgeschloss, dass hie fir eventuell zukünfteg Projeten och nees aner Sproochen géif benotzen. „Et dierf een ni ni soen.“

2. *Lauschtert elo den zweeten Deel. Hei schwätzt hien iwwert d'Virdeeler, d'Nodeeler an d'Schwieregkeeten, wann ee Musekstexter op Lëtzebuergesch schreift. Notéiert d'Hauptinformatiounen a vergläicht duerno zu zwee oder a kleng Gruppen.*

Virdeeler

1. Et gëtt net esou vill Bands, déi selwer op Lëtzebuergesch schreiwen. (Et gëtt der e puer méi, déi op Lëtzebuergesch sängen, mee si schreiwen net selwer.) Et ass e rare Produit.
2. Lëtzebuergesch Lidder sinn en excellent Mëttel, fir de Leit, déi Lëtzebuergesch wëlle léieren, d'Sprooch méi no ze bréngen. Et ass eng flott Form vu Kommunikatioun.
3. Et geet och drëm, d'Sprooch ze erhalen. Et ass normal, wann d'Sprooch sech moderniséiert, sech ännert, mee et ass och wichteg, se ze erhalen.

Nodeeler

Musek op Lëtzebuergesch bleift gréisstendeels am Lëtzebuurger Land. Mat lëtzebuergeschen Texter wäert een ni international erauskommen.

Schwieregkeeten

1. Et ass net einfach, grammatesch korrekt ze schreiwen. Si (d'Dëppegéisser) hunn dat net geléiert am Lycée, mee si hu vill bäigeléiert déi lescht Joren.
2. D'Texter musse gutt sinn, well all Lëtzebuurger versteet jo alles. Bei engleschen Texter ass et méi egal, wann den Text net esou gutt ass; do kann ee sängen, wat ee wëll.